

13.5.2015

MH 1788/2015/00.01

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntönnö 2.4.2015, dnro: MMM022:00/2008

LAUSUNTO KALASTUSASETUSLUONNOKSESTA

Eduskunta on hyväksynyt uuden kalastuslain (EV 353/2014 vp, HE 192/2014 vp), joka kumoaa voimassa olevan kalastuslain (286/1982) ja sen nojalla annetun kalastusasetuksen (1116/1982).

Kalastuslaissa on lukuisia valtuutusäännöksiä. Esitettävä valtioneuvoston asetus annettaisiin lain 46 §:n 3 momentin, 48 §:n 3 momentin, 49 §:n, 52 §:n 1, 2 ja 4 momenttien, 55 §:n 1 momentin, 56 §:n 1 ja 3 momenttien, 57 §:n, 65 §:n 1 ja 3 momenttien, 75 §:n ja 104 §:n 3 momentin nojalla.

Kalastuslain 52 §:n 1 momentti sisältää valtioneuvostoa ja maa- ja metsätalousministeriötä koskevan turvaamisvelvoitteen, jonka mukaan niiden on osaltaan huolehdittava kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidon toteuttamisesta luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Kyseinen säännös korostaa perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännöksen mukaisesti sitä, että julkisella vallalla ei ole ainoastaan valtuutusta, vaan myös vastuu huolehtia luonnosta ja sen monimuotoisuudesta. Nyt esitettävä asetus konkretisoi valtioneuvostolle säädettyä velvollisuutta.

Asetus sisältää kalojen rauhoittamiseen, pyyntimittoihin sekä pyydysten käyttöön, asettamiseen ja merkintään liittyviä säännöksiä. Lisäksi säännöksiä on kalastusvalvojan kokeesta ja koulutuksesta sekä istutettavien kalojen merkintävelvollisuudesta.

Metsähallitus toteaa, että lausunnolla oleva asetusluonnos on pääpiirteissään selkeä, hyvä ja siinä esitetään keskeisiä uudistuksia nykyiseen kalastusasetukseen verrattuna. Pykäliin liittyy kuitenkin eräitä selkeytys- ja täsmennystarpeita, jotka ovat yksityiskohtaisemmin kuvattuna alla.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan paikalliselle/alueelliselle kalastuksen säätelylle tulisi jättää laissa/asetuksella ehdotettua enemmän toimivaltuuksia etenkin kalojen rauhoituksia ja pyyntimittoja koskien. Maantieteelliset erot ovat Suomessa suuret. Tämä näkyy mm. kalalajien ja -kantojen kasvuvauhdissa ja sukukypsyydessä. Paikallisesti voi olla esimerkiksi tarvetta asettaa kalalajeille erilaisia alamittoja (tai

ylämittoja), kuin asetuksessa kuvatut mitat ovat. Alueellinen tarkentuva sääntely toteutuisi parhaiten kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman kautta, jonka alueellinen ELY-keskus vahvistaa. Tällöin alueellisesti olisi mahdollista alueellisesti tarkentuvasti sovittaa asetuksen mukaisia pykäläiä takaamaan lajien/kantojen kestävän ja järkevän käytön. Asetuksen 3§:ssä ELY-keskuksille onkin annettu mahdollisuus poiketa pyyntimitoista alueellisesti. Vastaavaa alueellista säätelytarvetta on myös muissa rajoituksissa (esim. verkkokalastusta koskevat määräykset).

Lausunnolla oleva asetus sisältää monimuotoista säätelyä, joiden tavoitteena on aiempaa paremmin turvata kalakantojen elinkykyisyys ja vahvemmat kalakannat. Vastaava kalakantojen arvostus tulisi näkyä myös laittoman/luvattoman pyynnin sanktioiden koventamisessa (laki rikesakkorikkomuksista 756/2010), jolla olisi yleisestävä vaikutus myös uhanalaisten kalakantojen kohdistuvaan salakalastukseen. Metsähallitus toteaa, että esimerkiksi sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle kalastuslaissa säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua, määrätään 50 euron rikesakko. Esimerkiksi kalastusluvut maksavat lähes em. rahasumman.

Metsähallitus toteaa, että kalastuslakiin tulisi lisätä rangaistavaksi esim. kalastuslainsäädännön rikkomisena (vrt. metsästyslainsäädännön rikkomisen) tapaukset, jotka eivät ole tyhjentävässä kalastusrikkomus pykälässä. Nykytilanteessa kalastusasetusta on mahdollista rikkoa ilman seurauksia (esim. pyydysmerkintöjen jättäminen paikalle tarkoituksellisesti ilman pyydystä). Metsähallituksen näkemyksen mukaan mm. tämä olisi tarpeellinen lainsäädännöllinen tarkennus viranomaisen mahdollisuuksiin puuttua tarkoituksellisiin rikkomuksiin.

Metsähallitus toteaa, että kalastuksenvalvonnan kannalta tulisi sääntelyn piiriin saada myös pysähtymisvelvollisuuden rikkominen ja kieltäytyminen henkilötietojen antamisesta kalastuksenvalvojalle. Em. määräysten rikkomista ei voida sanktiota nykyllä lainsäädännöllä.

Metsähallitus toteaa, että kalalajeille ja -kannoille tulisi vahvistaa vastaavat ohjeelliset korvausarvot kuin riistaeläimillä ja rauhoitetuilla lajeilla on lainsäädännössä.

Alla on koottuna yksityiskohtaiset Metsähallituksen kommentit koskien kalastusasetuksen pykälä luonnoksia:

1 § Kalojen rauhoittaminen

6) *rasvaevällinen taimen* leveysasteen 67°00'N eteläpuolella.

Asetuksen perustelumuiotissa todetaan, että vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnissa taimenen sisävesimuodot jaettiin kahteen ryhmään: napapiirin etelä- ja pohjoispuoliset kannat. Taimenen napapiirin eteläpuoliset kannat on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi. Tästä yllä kuvatusista syistä luonnonvaraisen taimenen täysrauhottaminen napapiirin eteläpuolella on perusteltu. Rauhoitukseen liittyy kuitenkin muutamia keskeisiä käytännön tosiseikkoja, jotka tulisi huomioida asetuksessa. Suomen ja Venäjän rajavesistöjä koskien täysrauhottaminen tulisi arvioida erikseen. Esimerkiksi luonnonvaraisen Oulangan taimenen hyvinvoinnin puolesta on tehty merkittävää työtä Suomen ja Venäjän kesken. Yhteistoiminta jatkuu edelleen ja toiminnan tavoitteena on muodostaa yhteinen kalastussääntö rajavesistöille, jolla luonnonvaraisen taimenen elinkykyä yhteisesti parannetaan. Mikäli esimerkiksi Oulangan osalta taimen rauhoitetaan kokonaan Suomen puolella kalastusasetuksella, niin hyvin mahdollisesti Suomen

puolen toimijoiden motivaatio tehdä työtä taimenen puolesta laskee. Lisäksi tilanne on huolestuttava Venäjän puolella, jossa Pääjärven kalastus tulisi saada mahdollisimman pian hallintaan. Keväällä 2015 päättyneen Oulangan taimenhankkeen tulosten perusteella kalastussääntöjä tiukennettiin alueella edelleen. Tästä esimerkkinä mm. Oulankajoella (Kuusamon puolella) taimen rauhoitettiin ja Kitka- ja Kuusinkijoella kiintiöitä laskettiin. Metsähallitus ehdottaa, että asetusta muutettaisiin siten, että taimenen täysrauhoidus ei koskisi Suomen ja Venäjän välisiä keskeisiä (vaelluskala) rajavesistöjä. Nämä keskeiset rajavesistöt kuvattaisiin tarkasti asetuksessa. Lisäksi edellytyksenä olisi se, että vesistöjen taimenkantojen kestävä kalastuksen yhteiseksi järjestämiseksi on aidosti edellytyksiä Suomen ja Venäjän kesken (esim. hankkeiden kautta). Vaikka asetuksen pykälä on esitettyssä muodossa hyvä ja perusteltu, ei se paranna edellytyksiä taimenkantojen kokonaisvaltaiseen huomiointiin keskeisiä (vaelluskala) rajavesistöjä koskien, joissa päätökset kalavarojen käytöstä eivät perustu yksinomaan Suomen päätöksiin.

8) *siika* mereen laskevassa joessa ja purossa syys-, loka- ja marraskuussa

Metsähallitus toteaa, että siian rauhoitukselle syys-marraskuussa on ehdottomasti paikallista ja alueellista tarvetta myös sisävesialueilla. Metsähallituksen näkemyksen mukaan lainsäädännöllisesti tulisi olla myös mahdollista tehdä paikallisesti vastaavia rauhoituksia myös sisävesille, esim. kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman ja ELY-keskusten toteuttaman vahvistamismenettelyn kautta.

2 § Kalojen sallitut pyyntimitat

4) *rasvaevätön taimen* vähintään 50 senttimetriä;

Taimen alamittaa nostettiin kesken kalastuslainkokonaisuudistuksen vuonna 2014 40 cm:stä 60 cm:n. Esitetyn asetuksen mukaisesti rasvaevättömän taimenen alamittaa muutetaan nyt asetuksella edelleen. Muistion perusteluissa todetaan, että alamitan nosto vuonna 2014 vähensi taimenen istutuksia. Metsähallituksen näkemyksen mukaan sekä esitetty 50 cm, että nykyinen 60 cm olisi osaltaan perusteltu taimenen alamitaksi. Joka tapauksessa alueellisella mittojen säätelyllä kalastuslain 57§:n ja asetuksen 3§:n nojalla tulee pystyä tekemään tarvittavat hienosäädöt alueellisiin mittoihin.

5) *nieriä* Inarinjärvessä vähintään 45 senttimetriä;

Metsähallitus esittää, että nieriän alamitta Inarinjärvessä tulisi olla 50 cm, johtuen nieriän kasvupotentiaalista.

6) *kuha* sisävesissä vähintään 45 senttimetriä ja meressä vähintään 40 senttimetriä;

Metsähallitus pitää kuhan 45 cm alamittaa hyvänä.

7) *harjus* leveysasteen 67°00'N eteläpuolella vähintään 35 cm ja pohjoispuolella vähintään 30 senttimetriä;

Metsähallitus pitää harjukselle esitettyjä alamittoja 35 cm ja 30 cm hyvinä. Joskin eteläisessä Suomessa havaitaan tarvetta paikallisesti nostaa alamittaa 40 cm harjukantojen taantumisen vuoksi.

Asetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan edellä 1 momentista poiketen tulee luonnonvesistä pyydettyjen kalojen täyttää seuraavat mitat:

1) *lohi* leveysasteen 63°30`N pohjoispuolella Perämeressä vähintään 50 senttimetriä;

Lohen alamitta voisi olla 60 cm myös Perämerellä yhteneväisyyden vuoksi (vrt. 2 § 1 momentti).

2) sellaisesta purosta tai lammesta, johon ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä, pyydetty *taimen* vähintään 20 senttimetriä;

Metsähallitus toteaa, että pykälä on valvonnan kannalta hyvin haastava ja aiheuttaa tulkintaongelmia. Vaellusyhteyden määrittely erityisesti säännöstellyissä vesistöissä on hyvin vaikeaa tai vaatii erityistä maantieteellistä ja kalabiologista tuntemusta, jota ei kaikilla viranomaisillakaan ole käytettävissä. Metsähallitus ehdottaa, että paikallistasolla (karttarajaus tulisi toteuttaa kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmissa, jotka ELY vahvistaa) määriteltäisiin ne vesistöt riittävän tarkkarajaisesti joissa ei ko. yhteyttä ole.

3 § Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeus määrätä pyyntimitoista

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kalastuslain 57 §:n nojalla määrätä edellä 2 §:ssä tarkoitetuille kaloille alueelliset pyyntimitat, jotka poikkeavat säädetystä pyyntimitoista enintään kymmenen prosenttia.

Metsähallitus esittää, että alueellisen pyyntimitan muutosmahdollisuus voisi olla suurempikin kuin kymmenen prosenttia. Muutosmahdollisuus voisi olla esimerkiksi kaksikymmentä prosenttia, jolloin ELY:n harkintavalta alueellisesta pyyntimitan muuttamisesta muodostuisi käytännössäkin merkitykselliseksi.

4 § Saaliskiintiöt

Vapaa-ajankalastuksessa sallitaan enintään yhden lohen ja rasvaevättömän järvilohen saaliiksi ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti.

Ehdotetussa mallissa ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan ole syytä asettaa *eväleikatulle järvilohelle* vain yhden kalan kiintiötä muualle kuin Vuoksen vesistö-alueelle. Metsähallitus toteaa, että useilla alueilla Suomessa järvilohi ei ole luontainen laji vaan sitä istutetaan pelkästään kalastettavaksi.

Lisäksi mikäli saaliskiintiöt asetetaan, viranomaisilla olisi oltava toimivaltuuksia saaliin valvontaan aluksesta ja henkilön mukana olevasta säilöstä.

5 § Määritelmät

Pintaverkolla ja pintaverkkopyydyksellä tarkoitetaan pintaan tai lähemmäksi kuin 1,5 metriä pinnasta asetettua verkkoa.

Metsähallitus pitää ehdotettua muutosta kannatettavana nykyiseen 3 metriin nähden.

Isorysällä tarkoitetaan sellaista rysää, paunettia tai muuta samantapaista pohjalla varustettua sulkupyydystä, joka johtolaitteineen on joltakin osaltaan puoltatoista metriä korkeampi.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan 3 metriä olisi parempi raja. Asetusluonnoksella ehdotettu 1,5 metriä on todella pieni rysä. Pesäverkko pitäisi määrittää myös isorysäksi (tai määrittäminen alueellisesti), vaikka ei ko. pyydyksessä ole pohjaa.

7 § Pyydyksen merkintä

Kalastuslain 48 §:ssä tarkoitetut kiinteät ja seisovat pyydykset tulee varustaa:

1) *vesiliikenteen käyttämällä vesialueilla ...*

Metsähallitus esittää, että asetuksen perustelumuiotiossa määriteltäisiin tarkemmin mitä tarkoitetaan asetuksen tarkoittamalla ”vesiliikenteen käyttämällä vesialueilla”. Metsähallitus toteaa, että valvontatyössä vesiliikenteen käyttämällä vesialueilla rannan läheisyydessä tai pienissä lahdissa olevissa pyydyksissä on havaittu epäselvyyttä tai tulkintaongelmia. Pykälän sanamuoto vaatii toimijoilta harkintaa asetuksen oikeasta soveltamisesta.

9 § Yhteystiedot ja kalastuslupa

Pyydyksen asettajan nimi- ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki tulee kiinnittää pyydyksen uloimman pään kohon, lippusalon tai merkkisalun yhteyteen.

Metsähallitus esittää, että 9 §:n pyydyksen merkitsemistä tulisi täsmentää esim. seuraavasti ”... merkki tulee kiinnittää pyydyksen uloimman pään kohon, lippusalon tai merkkisalun yhteyteen veden, jää ja lumen pinnan yläpuolelle.”

Lisäksi Metsähallitus esittää, että kalastusoikeuden osoittava merkki voisi olla myös erillinen vesialueen omistajan toimittama numero/kirjainsarja tms. merkintä, jonka vesialueen omistaja edellyttää merkitsemään pyydykseen. Metsähallitus ehdottaa, että esim. asetuksen perustelumuiotiossa olisi mahdollista täsmentää, että kalastusoikeuden osoittava merkki voi olla myös vesialueen omistajan toimittama numero/kirjainmerkintä, joka yksilöi kalastusoikeuden sisällön ja laajuuden.

12 § Verkkokalastusta koskevat määräykset

Vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa kalastus verkolla on kielletty elokuun 15 päivästä marraskuun 30 päivään.

Metsähallitus toteaa, että alueellisesti saattaa olla perusteltua tarvetta kieltää verkko-pyynti jo ennen elokuuta. Ehdotettuja kielloja voitaisiin pidentää käyttö- ja hoitosuunnitelmalla (jonka ELY-keskus vahvistaa).

Vahvemman kuin 0,20 millimetrin havaksesta, punotusta langasta tai vahvasta kuitumateriaalista tehtyjen verkkojen asettaminen pyyntiin 50 metriä lähempänä meren rantaa on kielletty loka-, marras- ja joulukuussa sekä huhtikuun 1 päivästä toukokuun 15 päivään.

Metsähallitus pitää ehdotusta lähtökohtaisesti hyvänä. Metsähallitus toteaa, että siellä missä taimenia on paljon rantamatalassa, ehdotettu viisikymmentä metriä on liian vähän. Tavoitteen saavuttamiseksi parempi etäisyys rannasta olisi sata metriä. Metsähallitus toteaa, että aluekohtaiset tarpeet olisi syytä huomioida em. pykälän soveltamisessa. Vaihtoehtoisesti verkkojen asettaminen pyyntiin 3 metriä matalampaan veteen olisi kiellettyä asetuksessa esitettynä ajankohtana.

Taimenen kalastus meressä pintaverkkopyydyksellä on kielletty.

Metsähallitus pitää ehdotusta kannatettavana. Ehdotus vaatii erityistä tiedottamista. Pintaverkkopyynti on erittäin yleinen loppusyksyn kalastusmuoto Perämerellä matalissa vesissä. Lisäksi on havaittu tarve rajoittaa pintaverkkopyyntiä alueellisesti/paikallisesti myös sisävesillä (kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman ja ELY-keskusten toteuttaman vahvistamisen menettelyn kautta).

15 § Istutettavien kalojen merkintä

Vuodesta 2017 alkaen on vähintään vuoden ikäisinä istutettavien taimenten, lohien ja järvilohien rasvaevä leikattava pois.

Edellä 1 momentissa säädetty velvoite ei koske elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymiä elvytys- ja palautusistutuksia.

Metsähallitus toteaa, että yllä oleva on edellytys luonnonkalojen/ istutuskalojen tunnistamiseen. Metsähallitus pitää ehdotusta ongelmallisena tiettyjen vesialueiden osalta joista ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä ja alamitta on täten 20 cm (vrt. asetuksen 1§ ja 2§). Esimerkiksi istutuslammikoihin istutettava pyyntiin tarkoitettu pyyntikokoinen taimen olisi leikattava, joka ei ole tarkoituksenmukaista.

Lausunnosta lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Mika Laakkonen, puh. 020 564 7675, mika.laakkonen@metsa.fi tai lakimies Otto Swanljung puh. 040 560 1715, otto.swanljung@metsa.fi

Esa Härmälä
pääjohtaja